

naturalisme voort en schiep aldus een kunst die geheel berustte op de gegevens van historie en tooneel, die elkaar in vele gevallen dekken.

De latere periode heeft natuurlijkerwijs hoogten en laagten gekend, zij is tenslotte na een diep laagtepunt in het allerlaatst der 19de eeuw door kunstenaars van zeer verschillenden aanleg als Gekko, Kiyochika en anderen weer in een stijgende lijn geraakt die in onze eeuw wordt voortgezet en waarschijnlijk nog voortduurt, niettegenstaande de thans ook in Japan heerschende verwarring van kunstinzichten die voor een groot deel aan het binnendringen van Europeesche denkbeelden te wijten zijn.

Gedurende de 19de eeuw heeft de Utagawaschool slechts één kracht van beteekenis tegenover zich gehad. Dat was Hokusai. Zij heeft geen krachten van uitermate groote capaciteiten voortgebracht, slechts Hiroshige, ook een Utagawa, doch een die heel andere wegen ging, kan men als zoodanig laten gelden. Kunisada, Toyokuni's beste leerling, heeft helaas het uitstekende werk dat hij heeft gemaakt zoodanig door het vele waardelooze laten overgroeien dat het eerst in de laatste jaren gelukt is tot het beste door te dringen. Van hem kunnen wij nog groote verrassingen verwachten als zijn werk beter door daartoe bevoegden wordt gekend en geschift. Kuniyoshi, die zeker op enkele punten Kunisada overtreft is vroeger in zijn goede, soms zeer hoogstaande kwaliteiten erkend dan Kunisada en is gedeeltelijk gecatalogiseerd, waardoor zijn werk beter bekend is geworden en dientengevolge waarschijnlijk op juistere wijze is beoordeeld. Van Kunimasa, een vroegen leerling van Toyokuni weten wij eigenlijk niets. Zijn werk is niet zoo veelvuldig als van de twee hiervoor genoemden en is zeker in het algemeen van goede kwaliteit. Er zijn echter, niet vele jaren geleden, acteurskoppen van hem ontdekt met zulke verrassend goede eigenschappen en zulk een merkwaardige visie, dat ze de aandacht van verschillende kunstkenneren in hooge mate hebben gaande gemaakt en het vraagstuk: „Is Kunimasa met Kabukidō Enkyō identiek?” veel kans schijnt te loopen bevestigend beantwoord te worden.

Het is ondoenlijk al de Utagawameesters de revue te laten passeeren. Van de meesters van wie goede werken bekend zijn wil ik slechts noemen: Kunihiisa, Kuninaga (statische stijl), Kuniteru, Sadatora, Yoshitoshi, Kyōsai (een uitstekend meester, die ook leerling van Hokusai schijnt geweest te zijn), Sadahide, Yoshikazu (bekend om zijn prenten waarop Europeanen zijn afgebeeld) enz.

Zoo is in het 3de en 4de geslacht van Toyokuni zijn werk en traditie voortgezet. Dat er sedert door de krachtige invloeden uit Europa, ook in de kunst, een volledige omwenteling plaats vond en ook daar alles wat aan het oude herinnerde tijdelijk werd uitgeschakeld is de werkelijke reden geworden van den ondergang der Utagawakunst, maar heeft den dood der houtsneekunst niet ten gevolge gehad.
